מלוה הכתובה בתורה. *פי' כגון קרבנות ופדיון הבן וערכין ונזקין שלא היו יודעים ענינו כתיבת הללו אם לא (ג) שהתחייבה התורה בפירוש לתן מלוה כגון שלוה לו מעות בלא שטר אע"ג דכתיב האיש אשר לתה עשה בו לא תשיב כתובה בתורה כיון שאין צריך לפרש בתורה שיעור הנתינה דפשיטא מה שהוא לוה צריך לפרעו: **אמר** רב פפא הילכתא מלוה על פה גובה מן היורשין דשיעבודא דאורייתא ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא. תימה דבפולחי גט פשוט (נ"ב דף קטו.) קאמר רב פפא גופיה מלוה על פה גובה מן היורשים שלא תגעול דלא בפני לווין ואינו גובה מן הלקוחות דשיעבודא לאו דאורייתא *ואומר ר"ח דהכא מיירי במלוה הכתובה בתורה כגון מזקין וערכין וקרבן דאמר לענין דשיעבודא דאורייתא דלא שייך טעמא דגעילת דלת דלענין יורשים עשאוס כמלוה בשטר ולענין לקוחות לא עשאוס כמלוה בשטר אבל אם בא במלוה על פה שאינה כתובה בתורה כגון שהלוהו מעות בלא שטר*:

אלא מיתת בעל מ"ל. תימה דבפרק ד' מיאות (סנהדרין דף מד.) מלריכין קרא באשת איש ובאחר עריות שאסורות בין מחיים בין לאחר מיתה וכפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נה.) מלריך קרא ביבמה שיש לה בנים דאסורה לאחר מיתת הבעל והכא מלריך קרא להתיר אשת איש לאחר מיתת בעלה וי"ל דאחרי שראינו שהתיר הכתוב אשת איש לאחר מיתת בעלה כדדרשינן בשמעתין אילטריך קרא דהתם לאסור עריות לאחר מיתה דלא נילף מאשת איש שהתיר הכתוב:

לב"ע בעשה. אומר ר"י דאיכא עשה באשת איש כגון ובכן באשתו (בראשית ג) ולא באשת חבירו תימה דלא ילפינן שהתיר מיתה מק"ו מגבע (ג) ומה גבע שאינו מתיר ליבם בשום ענין אפילו אין לה בנים מתיר לעלמא בכל ענין מיתה שמתרת ליבם (ד) שאין לה בנים אינו דין שהתיר לעלמא בכל ענין:

מדאמר רחמנא אלמנה לכ"ג. וא"ת ולמאי ס"ק רחמנא אלמנה לכ"ג אסורה אפילו בשהוא יבם הא לכולי עלמא שריא ליבמין אבל לעולם אימא לך דאשת איש לאחר מיתה נמי אסורה לכ"ג שלא במקום יבום וי"ל א"כ ה"ל למיכתב האי קרא אלמנה וגרושה וחללה בפרשת יבמין: **הדא** דיבם לא איקרי אחר. תימה דגבי שדה אחוזה אמרינן לקמן (דף יז:) דיבם איקרי אחר דקאמר אם מכר את השדה לאיש אחר ואחיו הוי בכלל וי"ל דלא דמי דבמקום שמדבר בכל אדם הוי יבם בכלל אחר אבל הכא דבעי למימר דאשתרת ליבם דוקא א"כ הוי יבם אחר דוקא": משום דאיכא למפרך כדלעיל "לזה בלאו ולכולי עלמא בעשה יבא

מי כתיב "ופרצו" "פרצו" כתיב ארור יחבי וקאמרי הא *דתנן האשה שהביאה חמאתה ומתה יביאו יורשין עולתה אמר רב יהודה אמר שמואל והוא שהפרישתה מחיים אבל לא הפרישתה מחיים לא, אלמא קסבר שיעבודא לאו דאורייתא, אמר רב אסי א"ר יוחנן אע"ג שלא הפרישה מחיים אלמא קסבר שיעבודא הוה דאורייתא, והא פליגי בה הדא זימנא דרב ושמואל דאמרי תרוייהו *מלוה על פה אינה גובה מן היורשין ולא מן הלקוחות "ור' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו "מלוה על פה גובה בין מן היורשין בין מן הלקוחות"? צריכא: דאי איתמר בהא, בהך קאמר שמואל משום דלא מלוה כתובה בתורה היא, אבל בהך אימא מודה להו לרבי יוחנן ור"ל ואי אשמעינן בהא בהא קאמר ר' יוחנן - *דמלוה כתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא אבל בהך אימא מודה ליה לשמואל, צריכא, *אמר רב פפא הילכתא מלוה על פה-גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלקוחות-גובה מן היורשין *שיעבודא-דאורייתא ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא: וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל: בשלמא גט דכתיב °וכתב לה ספר כריתות "אלא מיתת הבעל מנלן? אברא הוא: הוא אסרה והוא שרתה והא עריות דאסר להו ולא שרי להו: אלא מדאמר רחמנא "יבמה שאין לה בנים - אסורה" הא "יש לה בנים-מותרת דלמא אין לה בנים לעלמא ושריא ליבם, "יש לה בנים" לכולי עלמא נמי אסורה? אלא מדאמר רחמנא אלמנה, לכה"ג אסורה, הא לכהן הדיוט שריא דלמא לכה"ג - בלאו' לכולי עלמא 'בעשה'? הא עשה מאי עבידתיה: אי דאתניא מיתת הבעל תישתרי לגמרי אי דלא אתניא מיתת הבעל תולמה במילתא דמייתא אלמה לא, אפיקתה ממיתה ואוקימתה על עשה מידי דהוה אפסולי המוקדשים דמעלרא "איתי בהו מעילה ואסירי בגיזה ועבודה, פרקינהו, מעילה ליה בהו, בגיזה ועבודה אסירי אלא מדאמר קרא °פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה מאן "אחר"-יבם אי אשת ב' תשובות בדבר הדא *דיבם לא איקרי "אחר" ועוד כתיב °ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתות או כי ימות האיש האחרון "ואיתקש מיתה לגירושין מה גירושין שריא וגומרת אף מיתה שריא וגומרת: והיבמה נקנית בביאה כו': "בביאה מנלן? אמר קרא יבמה

מי כתיב ופרצו פרצו כתיב. ארור יחבי. דתנן האשה שהביאה חמאתה ומתה יביאו יורשין עולתה. אמר רב יהודה אמר שמואל והוא שהפרישתה מחיים אבל לא הפרישתה מחיים לא. אלמא קסבר שיעבודא לאו דאורייתא, אמר רב אסי א"ר יוחנן אע"ג שלא הפרישה מחיים אלמא קסבר שיעבודא הוה דאורייתא, והא פליגי בה הדא זימנא דרב ושמואל דאמרי תרוייהו מלוה על פה אינה גובה מן היורשין ולא מן הלקוחות ור' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו מלוה על פה גובה בין מן היורשין בין מן הלקוחות? צריכא: דאי איתמר בהא בהך קאמר שמואל משום דלא מלוה כתובה בתורה היא, אבל בהך אימא מודה להו לרבי יוחנן ור"ל ואי אשמעינן בהא בהא קאמר ר' יוחנן - דמלוה כתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא אבל בהך אימא מודה ליה לשמואל, צריכא, אמר רב פפא הילכתא מלוה על פה-גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלקוחות-גובה מן היורשין שיעבודא-דאורייתא ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא: וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל: בשלמא גט דכתיב וכתב לה ספר כריתות אלא מיתת הבעל מנלן? אברא הוא: הוא אסרה והוא שרתה והא עריות דאסר להו ולא שרי להו: אלא מדאמר רחמנא יבמה שאין לה בנים - אסורה הא יש לה בנים-מותרת דלמא אין לה בנים לעלמא ושריא ליבם, יש לה בנים לכולי עלמא נמי אסורה? אלא מדאמר רחמנא אלמנה, לכה"ג אסורה, הא לכהן הדיוט שריא דלמא לכה"ג - בלאו לכולי עלמא בעשה? הא עשה מאי עבידתיה: אי דאתניא מיתת הבעל תישתרי לגמרי אי דלא אתניא מיתת הבעל תולמה במילתא דמייתא אלמה לא, אפיקתה ממיתה ואוקימתה על עשה מידי דהוה אפסולי המוקדשים דמעלרא איתי בהו מעילה ואסירי בגיזה ועבודה, פרקינהו, מעילה ליה בהו, בגיזה ועבודה אסירי אלא מדאמר קרא פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה מאן אחר-יבם אי אשת ב' תשובות בדבר הדא דיבם לא איקרי אחר ועוד כתיב ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתות או כי ימות האיש האחרון ואיתקש מיתה לגירושין מה גירושין שריא וגומרת אף מיתה שריא וגומרת: והיבמה נקנית בביאה כו': בביאה מנלן? אמר קרא יבמה

מי כתיב ופרצו. דמוסיף על ענין ראשון דיקיו "על כן אכולה מילתא: פרלו כתיב. ומילתא באפי נפשה היא ועלה לחודה כתיב "על כן אחבל": באשה. יולדת: והוא שהפרישתה מחיים. ואמאיגן דקריבה לאחר מיתה, אבל לא הפרישתה לא אמאיגן תנא לכוף את היורשין להקריבה שלא נתחייבו הנכסים: קסבר. הא דאמור רבנן נכסי משתעבדי על חוב המוטל על המת: לאו דאורייתא היא. אומר דנכסוהי מדין דאיכא ערבין ביה ומשתעבדים מדין ערב ויהיו מלוה על פה ומלוה של שטר שוין, אלא מלוה בשטר שהוא שיעבודו דכתב ליה "נכסי אחרלין לך" משתעבדי, מלוה על פה לא משתעבדי: ור' אסי אמר כו'. והא *נמי לנקנייהו לשמעתיה אמרוהו הכא: הא פליגי בה הדא זימנא. *הני אמוראי מלוה על פה אינה גובה מן היורשין ולא מן הלקוחות ורבי יוחנן: אינה גובה מן היורשין. דשיעבודא לאו דאורייתא וכ"ש מן הלקוחות אבל מלוה בשטר הוא מעלמו שיעבודו דכתב ליה "כל נכסי דלית לי אחרלין לשטרא דנן: דלאו מלוה הכתובה בתורה. לא הוטל עליו חובה מתת המלך אלא מעשקי מעשה עלמו: אבל בכך. דיולדת דמלות המלך היא עליה אימר אמרינא ככתובה בשטר: דלית ליה קלא. ואיהו דאפסיד אנפשיה ואף על גב דשיעבודא דאורייתא עבוד רבנן תקנתא לנוקמה דלא הוה ידע: דכתיב וכתב לה ספר כריתות. וגו' והיתה לאיש אחר: והוא שרי לה. כשאינו בעולה נפטורה הימנו שהרי בו היתה קטורה: והא עריות. כגון אשת אביו, וכלתו, ואשת אחי אביו, שע"י קידושי הבעל נאסרו לקרובין וכשימות הבעל לא שרו להו שאסורות לקרובין לעולם: לכולי עלמא בעשה. "ולאה והיתה לאיש אחר ע"י גירושין ולא ע"י מיתה "ושלחה" לו ולא לאחרת משמע, "ולאו" הבא מכלל עשה עשה: הא מאי עבידתיה. שיהא הוא עומד בפניה, ואיסור לאו וכרת שבה פקעו: אי אסני מיתה הבעל כו' ואי לא אסני. דאשמעינן קרא דאין מיתה משלחת: תוקמה במילתא קמייתא. ולא איצטריך למיכתב לאו בכ"ג: אלמה לא. לשון קושיא הוא וכי לא דבר הגון הוא כן: אפיקתיה. מיתת הבעל ממזיוב מיתת בית דין ואוקימתה באיסור עשה: מעילה. קודש פדיון: ואסירי בגיזה. (ה)(כדאמרינן דכתיב "לא הגוז": פרקינהו, מעילה ליה בהו. ומוקמינן לאכילה לכל אדם ואסורי בגיזה כדאמרינן בבכורות (דף פו.) "תזבח" ולא גיזה "בשר" ולא חלב ודמים ליה בפסולי המוקדשין לאחר פדיונן: איפקא מיתה לגירושין כו'. והאי דלא יליף ליה ממשמעות דקרא דכתיב בתריה "לא יוכל בעלה הראשון כו'" הא לאחר שרי בעלה הראשון כו' "לזה בלאו ולכולי עלמא בעשה: יבא

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

קכא א ב מיי' פ"ח מהלכות מתנות עניים כפרה הלכה יג:
קכב ג מיי' פי"ח מהל' מלוה ולוה הל' ד סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קו סעיף ח:
קכג ד מיי' וסמג שם טוש"ע שם סימן קיח סעיף ח:
קכד ה מיי' פ"ח מהל' מעילה הל' ח סמג עשין רי:
קכה ו מיי' שם הל' ט:

גנוזא
ש"ע בזכ"ן דאורייתא אל"ל

[וע' תוס' מנחות נח: ד"ה ואיכא]

[וע' היטב תוס' ב"ב קטו. ד"ה גובה]

גנוזא
דאשה קונה את עצמה בגט ובמיתת בעל

מגנה
(מאיקה) הוכחות שקונה את עצמה במיתת בעל

דחיות ופירוכות

גנוזא
מנלן דיבמה נקנית בביאה

[ע' תוס' כתובות פח. ד"ה יבם ותוס' סוטה ה: ד"ה לאחר]

תוס' ר"י הזקן

ואוקימנא לעיל דאשתיקא. בחליפין ולא בתורת דמים: שעבודא דאורייתא. מן התורה משועבדים כל נכסי הלוה למלוה ואפילו במלוה על פה: ואינה גובה מן הלקוחות משום תקנתא דרבנן שחשו לה משום פסידא דלקוחות הואיל והיא מלוה על פה ואין לה קול אבל מלוה בשטר יש לה קול ואינהו דאפסידו אנפשייהו. ואע"ג דא"ר (ששת) [פפא] בפ' גט פשוט גובה מן היורשין שלא תגעול דלת בפני לווין לאו למימרא דשעבודא [לאו] דאורייתא אלא ה"ק משום הכי אוקמיה אדין תורה שחגבה מן היורשין משום נעילת דלת בפני לווין וכן תירץ שם הרי"ף: עריות. הבאות מחמת הקדושין כגון אשת אביו לבנו ואשתו לאחיו שאסורות אף לאחר מיתת בעליהן:

גליון הש"ס

גמ' שעבודא דאורייתא. עיין כ"ב דף קכה ע"ב תד"ה ואין הכסוב: תוס' ד"ה מלוה וכו' פי' כגון קרבנות. עי' במאור פ"ד דכילה ד"ה ולא דת"ר אין סומכין: (א) מדברי רבי אפשר לראות בפיס לסיאוס:

קיימן סוף פ"ב זבחים ס מנחות ד:

* מדברי רבותינו בפיס לסיאוס:

◇ כ"ק קד: ב"ב מב. קמ. קמה: ערכין ז: ז. כתובות קב. כתובות מח:

** יש לדון לפרש סיפא דקא-קו תחת שאומרים על שמואל ור"יחנן

כתובות מט: ערכין ז: כ. לקמן כט:

כתובות מח: ב"ב קטו. וע"ע דפס בב"ב אמר הטעי: כדי שלא תגעול דלת [כבר הקשו תוס' ומיישבין היטב כאן בד"ה אמר ר"פ]

דברים כב:כ.

... ובאמת לא ספר כריתות ונראה דיצא ונלקח מאיתו. ... אמר ... ר"ל ... ר"ל ... ר"ל